

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών Μ. Σφυρόερα- Ν. Κυριακοπούλου

Πληθώρα προσεγγίσεων και ορισμών....

Η στόχευση ή οι σκοποί, τα περιεχόμενα ή οι μαθησιακές περιοχές, οι μέθοδοι ή οι διαδικασίες καθώς και η αξιολόγηση και η αποτίμηση που σχετίζονται με ένα πρόγραμμα διδασκαλίας και μάθησης για ορισμένη ομάδα μαθητών και μαθητριών ...

Μορφές αναλυτικών προγραμμάτων:
κλειστό, ανοικτό, τύπου curriculum

Τύποι αναλυτικών προγραμμάτων:
επίσημο, λειτουργικό, κρυφό

Στο Νηπιαγωγείο

- ΑΠΣ & ΔΕΠΠΣ 2003 (Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών - Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών για το Νηπιαγωγείο.

- Οδηγός Νηπιαγωγού. Εκπαιδευτικοί Σχεδιασμοί. Δημιουργικά Περιβάλλοντα Μάθησης

Δαφέρμου Χ. , Κουλούρη Π., Μπασαγιάννη Ε. (2006). *Οδηγός Νηπιαγωγού, Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί, δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: ΟΕΔΒ

- Νέο Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου (2011/ αναθεώρηση 2014)

- Οδηγός Εκπαιδευτικού για το Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου (2014).

**Γ΄: ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΝΙΑΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ**

**ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΝΙΑΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ**

I. ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του Νηπιαγωγείου σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία είναι να βοηθήσει τα νήπια να αναπτυχθούν σωματικά, συναισθηματικά, νοητικά και κοινωνικά μέσα στο πλαίσιο των ευρύτερων στόχων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το Νηπιαγωγείο, ως φορέας κοινωνικοποίησης του παιδιού (μετά την οικογένεια), θα πρέπει να εξασφαλίζει τις προϋποθέσεις ώστε τα παιδιά να αναπτύσσονται και να κοινωνικοποιούνται ομαλά και πολύπλευρα. Στο πλαίσιο αυτό κρίνεται απαραίτητη η ισότιμη ενσωμάτωση της Προσχολικής Αγωγής στον ενιαίο σχεδιασμό της εκπαίδευσης, δεδομένου ότι η Προσχολική Αγωγή αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο του εκπαιδευτικού συστήματος κάθε προηγμένης κοινωνίας και γενικευμένη αρχή.

II. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Τα προγράμματα του Νηπιαγωγείου προκειμένου να έχουν τα αναμενόμενα θετικά και μακροπρόθεσμα αποτελέσματα θα πρέπει να βασίζονται :

α. στη γνώση για το πώς μαθαίνουν και αναπτύσσονται τα παιδιά

β. στις σχετικές θεωρητικές συζητήσεις και στα εμπειρικά δεδομένα για το σχεδιασμό κατάλληλων προγραμμάτων

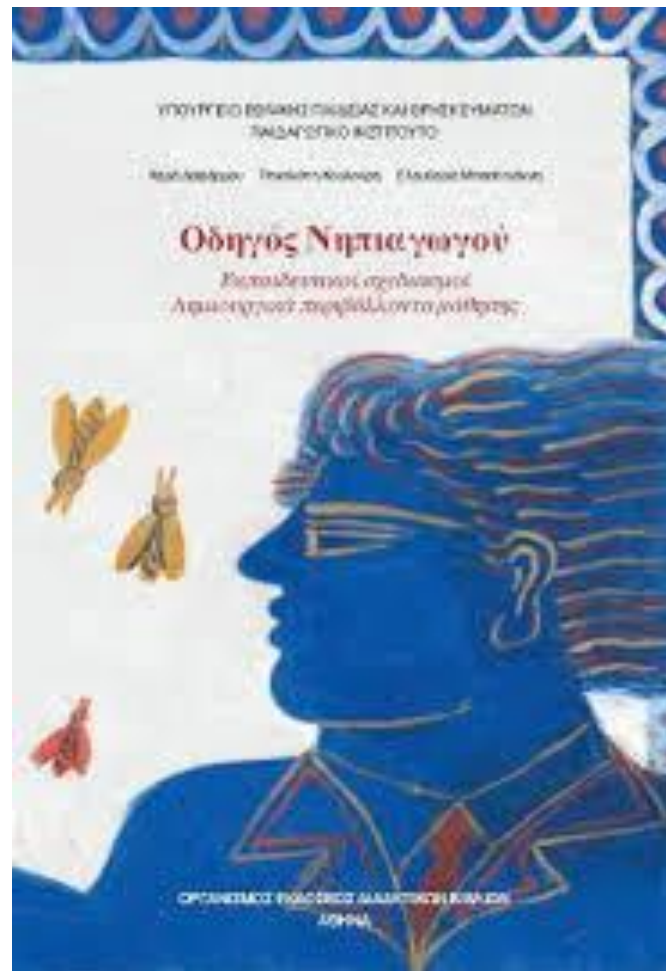
Ειδικότερα:

Το ενδιαφέρον των παιδιών να γνωρίσουν τον κόσμο είναι το κίνητρο για τη μάθηση. Τα παιδιά μέσα σε ένα ασφαλές και πλούσιο σε ερεθίσματα περιβάλλον εξερευνούν με τις αισθήσεις, δημιουργούν ιδέες και δομούν τη γνώση. Καθώς αναπτύσσονται οδηγούνται σε πιο σύνθετες και περίπλοκες μορφές αλληλεπίδρασης με τους συνομήλικους και τους ενήλικες που επηρεάζουν τις γλωσσικές και νοητικές τους ικανότητες. Παράλληλα χρησιμοποιούν συνεχώς τις γνώσεις που αποκτούν και τις ιδέες τους για διαφορετικούς σκοπούς και με πολλούς τρόπους. Έτσι, αναπτύσσουν την ικανότητα προσαρμογής τους στο περιβάλλον.

Διάφορα ερωτήματα και συζητήσεις ανακύπτουν κατά το σχεδιασμό προγραμμάτων γύρω από το τι είναι σημαντικό να μάθουν τα παιδιά και τότε και για το αν θα πρέπει να δίνεται έμφαση στο περιεχόμενο ή στη διαδικασία μάθησης. Στο σχεδιασμό των προγραμμάτων λαμβάνεται υπόψη η ατομικότητα κάθε παιδιού, τα ενδιαφέροντα και οι ανάγκες του, οι κοινωνικές αξίες και τα προϊόντα του πολιτισμού μας, οι προσδοκίες των γονέων και κυρίως η ανάγκη να αποκτήσουν βαθμιαία τα παιδιά τα απαραίτητα εφόδια, γνώσεις, δεξιότητες, αξίες και στάσεις, ώστε να μπορέσουν να ζήσουν δημιουργικά και ευτυχισμένα στον κόσμο.

Διεθνείς οργανισμοί και φορείς εκπαίδευσης στις σχετικές οδηγίες τους τονίζουν την προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί στην ενεργητική, βιωματική και συνεργατική μάθηση. Παράλληλα, ασκούν αυστηρή κριτική στη μάθηση αποσπασματικών και απομονωμένων γνώσεων, στην άνευ νοήματος και ενδιαφέροντος για το παιδί άσκηση και καλλιέργεια δεξιοτήτων και στις εξαντλητικές επαναληπτικές εργασίες.

Τέλος, αναγνωρίζεται η αξία της εφαρμογής εναλλακτικών τρόπων αξιολόγησης με στόχο την υποστήριξη και την ανατροφοδότηση του προγράμματος. Ολόκληρο δε το εκπαιδευτικό έργο αποπνέει προκειμένου να βελτιώνεται συνεχώς και να επιτυγχάνεται η επίτευξη των στόχων και η ουσιαστική ωφέλεια των παιδιών και των οικογενειών τους.

«**ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ** (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών
 με κωδικό ΟΠΣ: 295450

Οριζόντια Πράξη στις 8 Π.Σ., 3 Π.Σ.τ. ΕΞ., 2 Π.Σ.τ. Εισ.

Υποέργο 1 : «**Εκπόνηση Προγραμμάτων Σπουδών Υπαχρεωτικής Εκπαίδευσης**»

Επιστημονικό Πεδίο:

ΠΡΩΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2014

2011

Οδηγός Εκπαιδευτικού για το
 Πρόγραμμα Σπουδών του
 Νηπιαγωγείου

ΕΣΠΑ 2007-13/Ε.Π. Ε&ΑΒΜΑ.Π. 1-2-3
 «**ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ** (Σχολείο 21^{ου} αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών»
 MIS: 295450
 Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Κ.Τ.)

Οδηγός Εκπαιδευτικού για το
 Πρόγραμμα Σπουδών του
 Νηπιαγωγείου

Από το ΔΕΠΠΣ στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών

Εννοιοκεντρική & διαθεματική προσέγγιση της γνώσης

Βιωματική μάθηση

Οργάνωση μαθησιακών εμπειριών με νόημα

- ✓ Επεξεργασία θεμάτων
- ✓ Υλοποίηση σχεδίων εργασίας
- ✓ Συνεργατική μάθηση
- ✓ Αξιοποιούν τις ΤΠΕ
- ✓ Υποστηρίζουν τη χρήση διαμορφωτικής αξιολόγησης

A) Περιεχόμενο:

- ✓ Ανάπτυξη βασικών ικανοτήτων όπως πηγάζουν από τη σύγχρονη εποχή
- ✓ Αρχές διαφοροποιημένης παιδαγωγικής
- ✓ Εμπλοκή γονέων στη μάθηση των παιδιών
- ✓ Οργάνωση ΠΣ σε 8 μαθησιακές περιοχές

B) χρήση από εκπαιδευτικούς

- ✓ Κατευθύνσεις σε κάθε μαθησιακή περιοχή
- ✓ Μεθοδολογικές προσεγγίσεις για την υλοποίηση των στόχων των μαθησιακών περιοχών
- ✓ Σύνδεση μαθησιακών περιοχών μεταξύ τους

- Θυμηθείτε τα όσα καταγράψατε σε σχέση με τους στόχους του Νηπιαγωγείου στο πρώτο μάθημα.
- Συγκλίνουν ή αποκλίνουν με τα όσα θα δούμε στη συνέχεια;

Παιδαγωγικές Αρχές ΠΣ

1. Η προσχολική εκπαίδευση θέτει τις βάσεις για την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών και τη μετέπειτα στάση τους προς τη μάθηση.
2. Η προσωπική ενδυνάμωση και η διαμόρφωση μιας υγιούς προσωπικότητας αποτελεί έναν από τους βασικούς στόχους της προσχολικής εκπαίδευσης.
3. Η γνώση οικοδομείται μέσα από την αλληλεπίδραση με το φυσικό και το κοινωνικό περιβάλλον. Ο κοινωνικός χαρακτήρας της γνώσης λαμβάνεται υπόψη στους στόχους και στη μεθοδολογία του μαθησιακού προγράμματος.
4. Το παιχνίδι θεωρείται η κυρίαρχη δραστηριότητα για την ανάπτυξη και τη μάθηση των παιδιών στο νηπιαγωγείο.
5. Η συνεργασία με την οικογένεια και η σύνδεση με την κοινότητα είναι απαραίτητες για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της μάθησης των παιδιών.

6. Κάθε παιδί είναι μοναδικό και όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε μια εκπαίδευση η οποία σέβεται την προσωπικότητα, τη γλωσσική, κοινωνική και πολιτισμική ταυτότητα και τις ανάγκες τους.
7. Τα παιδιά είναι από τη φύση τους περίεργα για το φυσικό και το κοινωνικό περιβάλλον. Στόχος του Προγράμματος Σπουδών είναι να αξιοποιήσει και να ενδυναμώσει τη διάθεση των παιδιών για εξερεύνηση και μάθηση παρέχοντας τα κατάλληλα ερεθίσματα και εμπειρίες
8. Τα παιδιά μαθαίνουν με ποικίλες διδακτικές προσεγγίσεις και εκφράζουν αυτά που γνωρίζουν με διαφορετικά μέσα αναπαράστασης.
9. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καθοριστικός για την οργάνωση του μαθησιακού περιβάλλοντος και το σχεδιασμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Στόχος του είναι η ισορροπία μεταξύ δράσεων που πηγάζουν από τα ίδια τα παιδιά και δράσεων με σαφείς μαθησιακούς στόχους που θέτει ο ίδιος, ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης του.
10. Η συστηματική παρατήρηση αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την καταγραφή των αναγκών, των ενδιαφερόντων και της μαθησιακής πορείας των παιδιών.

... και μερικά ακόμη ερωτήματα

- Κατά τη γνώμη σας σε ποια κατεύθυνση κινείται το ΑΠΣ/ΔΕΠΠΣ (2003) και το ΝΠΣ (2011/2013);
- Τι από όσα έχουμε μέχρι τώρα συζητήσει εντοπίζετε σε αυτά;
- Πού εστιάζουν;
- Πώς αντιμετωπίζουν τη μαθησιακή διαδικασία συνολικά;
- Πώς αντιμετωπίζουν τα διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα;

1. Σκοπός του Νηπιαγωγείου με βάση ΑΠΣ/ΔΕΠΠΣ (2003)

Σωματική, συναισθηματική, νοητική και κοινωνική ανάπτυξη Κοινωνικοποίηση

Σκοπός του Νηπιαγωγείου σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία είναι να βοηθήσει τα παιδιά να αναπτυχθούν σωματικά, συναισθηματικά, νοητικά και κοινωνικά μέσα στο πλαίσιο των ευρύτερων στόχων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το Νηπιαγωγείο, ως φορέας κοινωνικοποίησης του παιδιού (μετά την οικογένεια), θα πρέπει να εξασφαλίζει τις προϋποθέσεις ώστε τα παιδιά να αναπτύσσονται και να κοινωνικοποιούνται ομαλά και πολύπλευρα. Στο πλαίσιο αυτό κρίνεται απαραίτητη η ισότιμη ενσωμάτωση της Προσχολικής Αγωγής στον ενιαίο σχεδιασμό της εκπαίδευσης, δεδομένου ότι η Προσχολική Αγωγή αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο του εκπαιδευτικού συστήματος κάθε προηγμένης κοινωνίας και γενικευμένη αρχή.

(1)Βασικές αρχές ΔΕΠΠΣ Νηπιαγωγείου: Το ΠΣ του νηπιαγωγείου προκειμένου να είναι αναπτυξιακά κατάλληλο και αποτελεσματικό για όλα τα παιδιά πρέπει:

-να θέτει ρεαλιστικούς στόχους και να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες των παιδιών αυτής της ηλικίας

-να προσαρμόζεται με ευελιξία στις ανάγκες, στις ικανότητες και στις κλίσεις του κάθε παιδιού και να εξασφαλίζει την ενεργητική συμμετοχή όλων των παιδιών, όπως είναι π.χ. τα παιδιά με ειδικές ανάγκες ή τα παιδιά με ιδιαίτερες ικανότητες

-να παρέχει ευκαιρίες για τη στήριξη της πολιτισμικής ταυτότητας και της γλώσσας όλων των παιδιών

-να βασίζεται στις προϋπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες και να συνδέει τη γνώση με την καθημερινή πρακτική στο σχολείο

-να ενισχύει την αλληλεπίδραση των παιδιών μεταξύ τους, τη συνεργασία με τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς των άλλων βαθμίδων και γενικά το άνοιγμα του Νηπιαγωγείου στην ευρύτερη κοινωνία

-να ενισχύει τη γνώση, να προάγει τη διαθεματικότητα

-να προκαλεί το ενδιαφέρον για τη μάθηση και να προάγει, τη γνώση, την κατανόηση και την ανάπτυξη και καλλιέργεια δεξιοτήτων, στάσεων και αξιών

-να ενθαρρύνει την πρόσβαση σε ποικίλες πηγές της γνώσης, την επιλογή και τη χρήση ποικίλου υλικού την προσέγγιση και παρουσίαση διαφόρων θεμάτων με πολλούς τρόπους

(2)Βασικές αρχές ΔΕΠΠΣ Νηπιαγωγείου: Το ΠΣ του νηπιαγωγείου προκειμένου να είναι αναπτυξιακά κατάλληλο και αποτελεσματικό για όλα τα παιδιά πρέπει:

-να δίνει ευκαιρίες στα παιδιά να χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους, να εξασκούν τις δεξιότητες τους και να συνεχίζουν να μαθαίνουν διαρκώς προάγοντας την αναζήτηση, την αιτιολόγηση, την κριτική σκέψη, τη λήψη αποφάσεων, τη λύση προβλημάτων

-να επιτρέπει στα παιδιά να κάνουν λάθη, να μην επιδιώκει την εξασφάλιση των “σωστών ” απαντήσεων, αλλά να αξιοποιεί ανάλογα τα λάθη τους κατά το σχεδιασμό του εκπαιδευτικού έργου.

-να δίνει ευκαιρίες στα παιδιά να αναπτύσσουν και να εκφράζουν ιδέες και συναισθήματα με πολλούς τρόπους, όπως με το παιχνίδι, τη δραματοποίηση, τη γραφή, τη ζωγραφική, κ. ά.

-να ενισχύει την αυτοαντίληψη και αυτονομία

-να στηρίζει το ρόλο της γλώσσας σε όλα τα προγράμματα

-να αναδεικνύει το παιχνίδι ως τον πυρήνα του όλου προγράμματος

-να ενσωματώνει όπου είναι δυνατόν, την τεχνολογία στις διάφορες δραστηριότητες του προγράμματος και να αξιοποιεί ποικιλία πηγών πληροφόρησης, όπως το διαδίκτυο

-να ενσωματώνει την αξιολόγηση στο πρόγραμμα

-να μπορεί να ανανεώνεται συνεχώς και να ανταποκρίνεται στις μεταβαλλόμενες προκλήσεις της εποχής μας.

Εστιάζοντας στη μεθοδολογία

- Οι επιδιώξεις οδηγούν σε κατάλληλες αναπτυξιακά πρακτικές, σε χρήσιμες διερευνητικές δραστηριότητες διαθεματικού χαρακτήρα που έχουν νόημα για τα παιδιά
- Η επικοινωνία και η αλληλεπίδραση διατρέχουν όλα τα προγράμματα. Η γλώσσα (προφορική επικοινωνία, ανάγνωση και γραφή) συνδέονται με όλα τα θέματα που προσεγγίζονται
- Δεν παραγνωρίζει τη σπουδαιότητα των γνώσεων που προϋποθέτουν και παράγουν οι διαδικασίες
- Οι δραστηριότητες είναι ενδεικτικές, αφού πολλές προκύπτουν από τα τρέχοντα γεγονότα και τα ενδιαφέροντα των παιδιών (ΔΕΠΠΣ, 2003)

2. Σκοπός του Νηπιαγωγείου με βάση Νέο Πρόγραμμα Σπουδών (2011/2013)

Η ανάπτυξη βασικών ικανοτήτων

Οι ικανότητες -κλειδιά :

- ✓ Επικοινωνία
- ✓ Δημιουργική και κριτική σκέψη
- ✓ Προσωπική ταυτότητα και αυτονομία
- ✓ Κοινωνικές ικανότητες και ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη

Πώς φαντάζεστε ότι εντάσσονται τα γνωστικά αντικείμενα στα δύο συμπληρωματικά προγράμματα σπουδών;

Βασικά στοιχεία του ΑΠΣ/ΔΕΠΠΣ (2003)

Γενικό Μέρος

Μεθοδολογία/Ρόλος εκπαιδευτικού

Διαθεματική προσέγγιση

Αξιολόγηση

Κατευθύνσεις Δραστηριοτήτων

Παιδί & **Γλώσσα**

Παιδί & **Μαθηματικά**

Παιδί και **περιβάλλον**

Παιδί & δημιουργία – έκφραση:

εικαστικά – θέατρο – φυσική αγωγή

– μουσική

Παιδί & **Πληροφορική**

Βασικά Στοιχεία του Νέου Προγράμματος Σπουδών (2011/2013)

Βιωματική Μάθηση/Συνεργατική

Μάθηση

Διαθεματική προσέγγιση της γνώσης

Προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη

Φυσικές Επιστήμες

ΤΠΕ

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Μαθηματικά

Γλώσσα

Φυσική Αγωγή

Τέχνες (Μουσική, Εικαστική,

Θεατρική Παιδεία, Οπτικοακουστική

Παιδεία, Παιδεία Χορού)

Κοινωνικές Επιστήμες (σ. 71)

Οδηγός Νηπιαγωγού (2006)

- Το ΔΕΠΠΣ ... προβάλλει τη διαθεματική προσέγγιση ως διδακτική μεθοδολογία για την κατάκτηση της γνώσης. Σύμφωνα με τη διαθεματική προσέγγιση, η γνώση αντιμετωπίζεται ως ολότητα και όχι τεμαχισμένη σε διαφορετικές γνωστικές περιοχές (σ. 9)
- Το πιο σημαντικό όμως είναι ότι η διαθεματική προσέγγιση αντανακλά μια αντίληψη για τη μάθηση στο πλαίσιο της οποίας τα παιδιά εμπλέκονται δυναμικά στη μαθησιακή διαδικασία (σ. 9)

... και η μάθηση;

Η μάθηση συμβαίνει σε κάθε ένα από τα ακόλουθα πλαίσια:

- ✓ Παιχνίδι (αυθόρμητο/ελεύθερο & οργανωμένο)
- ✓ Ρουτίνες (καθημερινά επαναλαμβανόμενες δράσεις)
- ✓ Καταστάσεις από την καθημερινή ζωή, ευκαιριακά ή επίκαιρα περιστατικά
- ✓ Διερευνήσεις (σχέδια εργασίας, μικρές έρευνες, προβλήματα προς επίλυση)
- ✓ Οργανωμένες δραστηριότητες ή οργανωμένο πρόγραμμα δραστηριοτήτων (Νέο Πρόγραμμα Σπουδών, 2011/2014).

Για παράδειγμα, η υλοποίηση ενός προγράμματος διερεύνησης για τα έντομα μπορεί να ξεκινά από την καθημερινή ρουτίνα του διαλείμματος στο προαύλιο, να περιλαμβάνει οργανωμένες δραστηριότητες συστηματικής παρατήρησης για συλλογή δεδομένων στο εξωτερικό περιβάλλον, οργανωμένες δραστηριότητες αναπαράστασης, ανάλυσης και επεξεργασίας των δεδομένων που συλλέχθηκαν στο ελεύθερο ή κατευθυνόμενο παιχνίδι με ομοιώματα εντόμων και χρήση εργαλείων παρατήρησης (π.χ. μεγεθυντικό φακό), δραματοποίηση σχετικών καταστάσεων από την καθημερινή ζωή, και τέλος οργανωμένες δραστηριότητες εξαγωγής συμπερασμάτων μέσω ιχνογραφήματος και κατασκευής ενός βιβλίου για τα έντομα.

ΑΠΣ/ΔΕΠΠΣ & Νέο Πρόγραμμα Σπουδών

- Πώς αντιλαμβάνεστε την έννοια της διαθεματικότητας;
- Δείτε τα ακόλουθα αποσπάσματα και σχολιάστε τα.
- Τι μαθαίνουν τα παιδιά και πώς;

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1

Στην αυλή του σχολείου κάποια παιδιά συνάντησαν μια πασχαλίτσα, την οποία ακολούθησαν ευλαβικά μέχρι που εκείνη χώθηκε σε μια τρύπα. Γυρνώντας στην τάξη τα παιδιά αφηγήθηκαν στην νηπιαγωγό την εμπειρία τους κι εκείνη τα ρώτησε τι πιστεύουν ότι κάνει η πασχαλίτσα τώρα μέσα στο χώμα. Αυτή η συζήτηση αποτέλεσε έναυσμα για μια σειρά από δράσεις: εικονιστικές αποτυπώσεις του υπεδάφους και του σπιτιού της πασχαλίτσας, δημιουργία ιστοριών, αναζητήσεις στο διαδίκτυο, πράξεις υιοθεσίας, δημιουργία σπιτιού σε χαρτόκουτο. Στις περισσότερες από αυτές τα παιδιά εργάστηκαν σε ομάδες που συγκροτήθηκαν αυθόρμητα (Τόμος 3, σ. 99-100)

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2

Το βιβλίο «Η Μαίρη Πινέζα» που η νηπιαγωγός επεξεργάστηκε με τα παιδιά, τέλειωνε με την ανοιχτή φράση «Έτσι νόμιζε...», η οποία τα παρακίνησε να θελήσουν να φανταστούν τη συνέχεια της ιστορίας, κάτι που είχε ήδη υποθέσει η εκπαιδευτικός. Μαζί με τα παιδιά επεξεργάστηκε διάφορες ιδέες για την αποτύπωση αυτής της συνέχειας (δημιουργία βιβλίου, δημιουργία φωτοϊστορίας με παγωμένες εικόνες, στις οποίες θα αποτυπώνονταν στιγμές της συνέχειας, δημιουργία χάρτη, δημιουργία επιτραπέζιου παιχνιδιού). Στις περισσότερες από αυτές τα παιδιά εργάστηκαν σε ομάδες που συγκροτήθηκαν αυθόρμητα (Τόμος 3, σ. 100)

- Διαθεματική προσέγγιση : ολιστική αντιμετώπιση της γνώσης και όχι κατακερματισμός της σε γνωστικά αντικείμενα, έτσι ώστε να είναι νοηματοδοτημένη για τα παιδιά/ Ένταξη των γνωστικών αντικειμένων στη δράση
- Εμπειρέχει: συγκεκριμένες αντιλήψεις για τη μάθηση, για το ρόλο του κινήτρου, για το ρόλο μαθητή και εκπαιδευτικού.
- Αντιμετωπίζει **τη μάθηση ως διαδικασία διερεύνησης**, ανακάλυψης και οικοδόμησης της γνώσης ατομικά ή/και συλλογικά.
- Η μάθηση προκύπτει ως αποτέλεσμα μιας απορίας ή της ανάγκης μας να επιλύσουμε ένα πρόβλημα αξιοποιώντας πρότερες γνώσεις και εμπειρίες

(Σφυρόερα, 2002 στο <https://keys.museduc-mm.gr/book1/MSfyroera1.pdf>)

[https://keys.museduc-](https://keys.museduc-mm.gr/book1/MSfyroera1.pdf)

Η διαθεματικότητα και η διερεύνηση

Η εμπλοκή διαφορετικών μαθησιακών περιοχών (διαθεματική προσέγγιση) στα πλαίσια ενός οργανωμένου προγράμματος, με τον σχεδιασμό ανάλογων δραστηριοτήτων, δίνει νόημα σε έννοιες και φαινόμενα. Κάθε διαθεματικός σχεδιασμός όμως θα πρέπει να αντανακλά τις λογικές συνδέσεις που εμπεριέχονται σε καταστάσεις, προβλήματα και ζητήματα της ζωής και του κόσμου γύρω μας και όχι να αποτελεί τον σκοπό των οργανωμένων προγραμμάτων γιατί έτσι οδηγούμαστε στο αντίθετο αποτέλεσμα: δημιουργείται σύγχυση στο μυαλό των παιδιών (ΝΠΣ , σελ. 41)

1947 1o meros pps niptagogeiou.pdf

Οι **διερευνήσεις** μπορεί να λάβουν τη μορφή μιας μικρής, χρονικά, έρευνας, ενός σχεδίου εργασίας ή ενός προβλήματος που χρειάζεται άμεση επίλυση. Αποτελούν δε δράσεις που συχνά εμπεριέχουν περισσότερες της μιας δραστηριότητας καθώς ακολουθούν κάποια στάδια (στάδια έρευνας). Για παράδειγμα, εμπεριέχουν: ως σημείο εκκίνησης τη φάση προβληματισμού, (όπου εντοπίζεται και διατυπώνεται το θέμα, ερώτημα ή πρόβλημα προς διερεύνηση), την κυρίως διερεύνηση (συλλογή, 'καταγραφή' και επεξεργασία δεδομένων), και μια τελική φάση συστηματοποίησης των νέων γνώσεων, εξαγωγής και παρουσίασης συμπερασμάτων. Επομένως, μπορεί να εκκινούν από, να εμπεριέχουν ή να καταλήγουν σε αυθόρμητες δράσεις των παιδιών ή/και οργανωμένες δραστηριότητες, με στόχους που θέτει η εκπαιδευτικός ή/ και τα παιδιά .

Οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν τις διερευνήσεις των παιδιών όταν:

- ✓ αφιερώνουν χρόνο για την ανίχνευση και κατανόηση των προηγούμενων ιδεών και εμπειριών τους,
- ✓ αναδεικνύουν, επισημαίνουν ή αναδιατυπώνουν (όποτε χρειάζεται) τις ερωτήσεις και τους προβληματισμούς τους,
- ✓ διατυπώνουν κατάλληλες ερωτήσεις που ενεργοποιούν τη δημιουργική σκέψη και φαντασία των παιδιών και αποτελούν πρόκληση γι' αυτά (π.χ. «Τι θα μπορούσε να συμβεί αν...; πώς θα μπορούσαμε να μάθουμε

πώς/πού/τί...; Αναρωτιέμαι, γιατί συμβαίνει αυτό...; Με ποιούς τρόπους μπορούμε να ελέγξουμε αν...;»)

- ✓ θέτουν νέους προβληματισμούς που αποτελούν πρόκληση για τα παιδιά,
- ✓ λειτουργούν ως μοντέλο «ερευνητή» και συνηθίζουν να «σκέφτονται φωναχτά»,
- ✓ υποστηρίζουν τη δημιουργία μικρών και ευέλικτων ομάδων και ενθαρρύνουν τα παιδιά να συνεργάζονται σε όλα τα στάδια της διερεύνησης,
- ✓ προτείνουν εναλλακτικές λύσεις ή στρατηγικές και αφήνουν τα παιδιά να επιλέξουν,
- ✓ τα ενθαρρύνουν να αναπαριστούν τα ευρήματά τους με ποικίλα μέσα-τρόπους.

Οι εκπαιδευτικοί προσαρμόζουν το βαθμό υποστήριξης των ερευνητικών δράσεων των παιδιών ανάλογα με το επίπεδο αυτονομίας τους. Σε κάθε περίπτωση, βασικός στόχος είναι να αποκτήσουν τα παιδιά σταδιακά περισσότερη αυτονομία, να αναλάβουν πρωτοβουλίες, να εφαρμόσουν και να ελέγξουν τις ιδέες τους.

Διερευνώντας τις πεποιθήσεις των παιδιών για το σχήμα της γης

Παραδείγματα ερωτήσεων διερεύνησης

- Ποιο είναι το σχήμα της γης;
- Η γη κινείται;
- Αν περπατούσες για πάρα πολλές μέρες σε μια ευθεία γραμμή πού θα έφτανες;
- Θα έφτανες ποτέ ως το τέλος της γης;
- Έχει τέλος η γη;

Vosniadou, S., Skopeliti, I., & Ikospentaki, K. (2004). Modes of knowing and ways of reasoning in elementary astronomy. *Cognitive Development*, 19(2), 203-222.

Vosniadou, S., & Brewer, W. (1994). Mental models of the day/night cycle. *Cognitive science*, 18, 123-183.

1. (α) Ποιο είναι το σχήμα της Γης ; (Εάν το παιδί απαντήσει ότι η Γη είναι στρογγυλή, τότε κάνε την ερώτηση) (β) Αν η Γη είναι στρογγυλή είναι σαν κύκλος ή σαν μπάλα ;
 2. Να η εικόνα ενός σπιτιού. Το σπίτι αυτό βρίσκεται πάνω στη Γη, έτσι δεν είναι ; Πώς η Γη εδώ είναι επίπεδη ενώ προηγουμένως την έκανες σφαιρική ;
 3. (α) Αν περπατούσες για πολλές μέρες ίσια μπροστά, πού θα έφτανες ; Υπάρχει ένα τέλος ή μια άκρη στη Γη ; (β) Μπορείς να πέσεις από αυτό το τέλος / την άκρη ; Γιατί ;
 4. (α) Πάρε αυτή την πλαστελίνη και κάνε μου τη Γη έτσι όπως νομίζεις ότι είναι στην πραγματικότητα. (β) Στηρίζεται από κάπου η Γη ; Από πού στηρίζεται ;
- (Οι ερωτήσεις που ακολουθούν γίνονται με βάση το μοντέλο της Γης από πλαστελίνη που έχει κατασκευάσει το παιδί)
5. (α) Πες ότι αυτό είναι ένα κοριτσάκι. Αν ζούσε στη Γη, πού νομίζεις ότι θα ζούσε ;
(β) Αν αυτό το κοριτσάκι ζούσε στην Αυστραλία, δείξε μου πού ακριβώς θα ζούσε.

6. (α) Μπορούν οι άνθρωποι να ζήσουν εδώ πάνω ; (β) Μπορούν οι άνθρωποι να ζήσουν εδώ κάτω ; (γ) Αν ένα κοριτσάκι βρισκόταν εδώ κάτω και κρατούσε μια μπάλα και η μπάλα έπεφτε, προς τα πού θα έπεφτε ;
7. (α) Πάρε αυτήν την πλαστελίνη και κάνε μου έναν Ήλιο.
(β) *(Παίρνουμε το μοντέλο Γης του παιδιού και του λέμε)* Πες ότι αυτή είναι η Γη και αυτός ο Ήλιος. Όταν ο Ήλιος λάμπει σ' αυτό το μέρος της Γης, τι έχει στο άλλο μέρος;
(Αυτή η ερώτηση γίνεται μόνο για τα σφαιρικά μοντέλα της Γης)
8. Όταν ο Ήλιος λάμπει στο άλλο μέρος της Γης, τι έχει σ' αυτό το μέρος της Γης ;
(Πάρε τα μοντέλα της Γης και του Ήλιου που έχουν κάνει τα παιδιά και πες τους να σου δείξουν τι κινείται ,πώς, για να εξηγήσουν τη μέρα /νύχτα)
9. (α) Πες μου πώς γίνεται να έχουμε μέρα και νύχτα ; (β) Κινείται ο Ήλιος ; (γ) Κινείται η Γη; (δ) Τι νομίζεις ;

Mathew (1^η τάξη)

(έχει απαντήσει ότι το σχήμα της γης είναι στρόγγυλο)

-Αν περπατούσες πολλές μέρες πού θα έφτανες;

-Μπορεί να φτάναμε στο τέλος της γης.

-Θα έφτανες ποτέ στην άκρη της γης;

-Δεν νομίζω.

-Πες ότι συνεχίζαμε να περπατάμε και να περπατάμε και ότι είχαμε πολύ φαγητό μαζί μας.

-Μάλλον.

-Θα έπεφτες από την άκρη της γης;

-Όχι, γιατί αν ήμασταν έξω από τη γη θα μπορούσαμε να πέσουμε, αλλά αν ήμασταν μέσα στη γη δεν θα μπορούσαμε να πέσουμε.

Διερευνώντας τις αρχικές ιδέες για το Ουράνιο τόξο

Ερωτήματα διερεύνησης:

- ✓ Έχεις δει;
- ✓ Πώς ήταν; Πού τα βρίσκει τα χρώματα;
- ✓ Πού ήταν;
- ✓ Πότε εμφανίζεται;
- ✓ Πριν εμφανιστεί πού είναι; Υπάρχει; Όταν δεν το βλέπουμε είναι κάπου; Πηγαίνει αλλού; Πώς μετακινείται;
- ✓ Μπορούμε να το πιάσουμε; Από τι είναι φτιαγμένο;
- ✓ Μπορείς να το ζωγραφίσεις;

Φ: Έχεις ακούσει γενικά τίποτα για το ουράνιο τόξο; Πότε εμφανίζεται το ουράνιο τόξο;

Ε: Το ουράνιο τόξο εμφανίζεται όταν έχει ήλιο, βρέχει και ξαφνικά εμφανίζεται.

Φ: Να σου πω.. πριν εμφανιστεί που είναι; υπάρχει πριν εμφανιστεί και το δούμε μετά την βροχή;

Ε: Όχι... (δεν το λέει με απόλυτη σιγουριά, φαίνεται να το σκέφτεται την ώρα που δίνει την απάντηση)

Φ: Όχι; Και για εξήγησέ μου λίγο, πως γίνεται δηλαδή;

Ε: Εεεε πρώτα ας δούμε, η πρώτη ώρα είναι αυτή που έχει βροχή...(και πάλι δείχνει στο χρωματιστό ρολόι που έχει στα χέρια της)

Φ: Έχει βροχή. Ωραία.

Ε: Η δεύτερη ώρα είναι αυτή που έχει ήλιο. Η τρίτη ώρα είναι αυτή, που έχει το ουράνιο τόξο.

Φ: Ωραία... δηλαδή.. ακόμα δεν έχω καταλάβει καλά.. έχει στην αρχή βροχή, μετά εμφανίζεται ο ήλιος μου είπες και μετά εμφανίζεται το ουράνιο τόξο. Σωστά; Αυτό μου είπες;

Ε: Ναι!

Φ: Το ουράνιο τόξο.... μου είπες δεν υπάρχει! Πριν την βροχή δεν υπάρχει..

Ε: Όχι.. (απαντά πριν ολοκληρώσω)

Φ: Εμφανίζεται μετά τη βροχή..

Ε: Ναι.

Φ: Ωραία! Τι γίνεται ακριβώς και εμφανίζεται; Πώς γίνεται να εμφανίζεται;

Ε:... δεν ξέρω... (λίγο απογοητευμένα)

Φ: Δεν ξέρεις... για προσπάθησε λίγο σκεφτείς.... τι μπορεί να γίνεται και να εμφανίζεται;

Φ: Εεεμμ..σκέφτηκες καθόλου τι μπορεί να γίνεται..εεε το ουράνιο τόξο;; Τι μπορεί να γίνεται; Καταρχάς πότε εμφανίζεται; Το ουράνιο τόξο είναι πάντα εκεί που το βλέπουμε;

Ε: Όχι..

Φ: Τί γίνεται;

Ε: Μερικές φορές..εξαφανίζεται

Φ: Πώς; Δηλαδή πού πάει; Για σκέψου λίγο,πού μπορεί να πηγαίνει;

Ε: Μπορεί να πηγαίνει...(Σκέφτεται..) σεεεε....την Αγγλία..την ...εεεε σε άλλες πόλεις

Μία ακόμη αφορμή για συζήτηση της διαθεματικότητας

- Κομήτες... από Διαθεματική προσέγγιση της γνώσης

- Σκεφτείτε τα όσα συζητήσαμε για την έννοια της συμμετρίας....
- Σας προβληματίζει κάτι και τι;

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

- Ταυτότητα
- Αυτορύθμιση
- Προσωπική ενδυνάμωση
- Κοινωνικές δεξιότητες
- Κοινωνική αλληλεπίδραση

ΓΛΩΣΣΑ

- Κατανόηση προφορικών κειμένων
- Παραγωγή προφορικών κειμένων
- Κατανόηση γραπτών κειμένων
- Παραγωγή γραπτών κειμένων

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

- Αριθμοί και πράξεις
- Άλγεβρα
- Χώρος & γεωμετρία
- Στατιστική
- Πιθανότητες

ΤΕΧΝΕΣ

- Εικαστικά
- Θέατρο
- Μουσική
- Οπτικοακουστική έκφραση
- Χορός-κίνηση

ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

- Κινητικές δεξιότητες και φυσική κατάσταση
- Γνώσεις για την κίνηση και την υγεία
- Αυτά-έκφραση και κοινωνική αλληλεπίδραση

ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

- Ζωντανοί οργανισμοί
- Αντικείμενα και υλικά
- Έννοιες και φαινόμενα από το φυσικό κόσμο
- Πλανήτης Γη και διάστημα

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

- Ιστορία και πολιτισμός
- Άνθρωποι, χώρος και περιβάλλον
- Εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη
- Κοινωνία και οικονομία

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (Τ.Π.Ε.)

- Γνωρίζω τις Τ.Π.Ε. & δημιουργώ
- Επικοινωνώ και συνεργάζομαι με τις Τ.Π.Ε.
- Διερευνώ, περπατάω, ανακαλύπτω και λύνω προβλήματα με τις Τ.Π.Ε.
- Οι Τ.Π.Ε. στην καθημία και τον πολιτισμό

Σύνδεση Προσωπικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης με άλλες μαθησιακές περιοχές του ΠΣ:

Γλωσσική ανάπτυξη: ενίσχυση ικανότητας προσωπικής έκφρασης, επικοινωνίας και διαπραγμάτευσης

Φυσικές Επιστήμες: σύνδεση με έκφραση περιέργειας, αποδοχή διαφορετικών απόψεων, ικανότητα αυτοσυγκέντρωσης και αυτοελέγχου

Μαθηματικές Δεξιότητες: διαχείριση προσωπικών καταστάσεων (διαχείριση χρόνου, ακολουθία κανόνων σε ομαδικά παιχνίδια)

Τέχνες: έκφραση μέσα από διάφορες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης (διεργασία συναισθημάτων, αίσθημα ικανοποίησης και αποτελεσματικότητας)

Κοινωνικές Επιστήμες: διαμόρφωση προσωπικής και κοινωνικής ταυτότητας
ΤΠΕ: ανταλλαγή πληροφορίας, επικοινωνία με διαφορετικά περιβάλλοντα, συνεργασία, αυτοπαρουσίαση

Σύνδεση Μαθηματικών Δεξιοτήτων με άλλες μαθησιακές περιοχές του ΠΣ:

Κινητική αγωγή

Αισθητική αγωγή

Λογοτεχνία

Γλώσσα

πχ. παρατηρούν συμμετρίες σε έργα τέχνης ή εντοπίζουν κανονικότητα στη φύση ή σε ρουτίνες (εναλλαγή ημερών) ή ακουστικές κανονικότητες σε τραγούδια ή κινητικές κανονικότητες (μουσικοκινητική αγωγή), κάνουν μετρήσεις για να αντιμετωπίσουν καθημερινές καταστάσεις ή να υπολογίσουν για να λύσουν κάποιο πρόβλημα, ζάρι, επιτραπέζια παιχνίδια κλπ.

**Τι αλλάζει
και πώς;**

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

• Διαβάζοντας ένα βιβλίο (π.χ. *Καλέ μου κισιάνθρωπε πού πας* των Gerda Marie Scheidl και Josef Wilkon.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

• Αναμειγνύοντας νερομπογιές διαφορετικών χρωμάτων.

ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

• Βράζοντας νερό και παρατηρώντας τους υδρατμούς.
• Διαμορφώνοντας τις συνθήκες για να γίνουν οι υδρατμοί και πάλι νερό.

ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

• Φτιάχνοντας παγάκια σε διάφορα σχήματα.
• Αφήνοντας τα παγάκια να λιώσουν.

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ, ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ Ή ΣΤΟ ΠΟΤΑΜΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΑΣ

• Παρατηρήσεις, περιγραφές, καταγραφές και συζητήσεις.

ΣΤΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ

• Παρατηρήσεις, περιγραφές και καταγραφές στους δρόμους μετά τη βροχή.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

ΣΤΗ ΓΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟ ΝΕΡΟ

• Μετρώντας με αυθαίρετες και συμβατικές μονάδες.
• Εκτιμώντας ποσότητες.

Μαθησιακές περιοχές που εμπλέκονται

Πιθανές διαθεματικές - διεπιστημονικές συνδέσεις:

Φυσικές Επιστήμες: Από τι υλικά φτιάχνονται τα ρούχα; Παρατηρούμε και συγκρίνουμε υλικά/υφάσματα, εντοπίζουμε ιδιότητες που μας είναι χρήσιμες (π.χ. αδιάβροχα ρούχα, άφλεκτα υλικά για τους πυροσβέστες κ.ά.)

Κοινωνικές επιστήμες: Τι ρούχα φορούσαν τα παιδιά, τα παλιά χρόνια, στον τόπο μου; Ρούχα του κόσμου. Ποιος φτιάχνει τα ρούχα μας; Ρούχα, καιρός και ασχολίες των ανθρώπων. Ρούχα/Ενδυμασία και επαγγέλματα. Πως μπορούμε να φροντίσουμε τα ρούχα μας; Ρούχα και κοινωνικές καταστάσεις κ.ά.

Αξιοποιώ τις μαθηματικές γνώσεις των παιδιών για ομαδοποιήσεις, μετρήσεις κ.ά.

Γλώσσα: Εντοπίζουμε και 'διαβάζουμε' σύμβολα και οδηγίες για τη φροντίδα των ρούχων, μαθαίνουμε καινούργιο λεξιλόγιο για να μπορούμε να επικοινωνούμε καλύτερα τις ανάγκες και τις επιθυμίες μας.

Τέχνες - εικαστικά-δημιουργία: Σχεδιάζουμε τα ρούχα που μας αρέσουν, εμπνεόμαστε από την τέχνη, βάφουμε τα δικά μας υφάσματα.

Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά της μάθησης και της ανάπτυξης στην προσχολική ηλικία;

Η ανάπτυξη κατά τη διάρκεια της προσχολικής ηλικίας είναι υψηλότερη από κάθε άλλη περίοδο της ζωής του παιδιού σε όλους τους αναπτυξιακούς τομείς (π.χ. νοητικό, κοινωνικό, συναισθηματικό κ.λπ.), αλλά συγχρόνως παρουσιάζει μεγάλες μεταβολές και επηρεάζεται σε σημαντικό βαθμό από την υποστήριξη που θα έχει από τους/τις

ενηλίκους (Shepard, Kagan & Wurtz, 1998· Ρεκαλίδου, 2016α· Dunphy, 2008). Οι δεξιότητές του σε ορισμένους τομείς, όπως για παράδειγμα, στον προφορικό λόγο, δεν έχουν αναπτυχθεί επαρκώς. Οφείλουμε, επίσης, να λάβουμε υπόψη μας ότι το παιδί της προσχολικής ηλικίας μαθαίνει και επιδεικνύει αυτά που μαθαίνει με διαφορετικό τρόπο απ' ό,τι τα μεγαλύτερα παιδιά και οι ενήλικες

(Drummond, 1993· Bowman, Donovan & Burns, 2000· Carr, 2002). Το παιδί της προσχολικής ηλικίας μαθαίνει μέσα από τη δράση και την αλληλεπίδραση με το περιβάλλον και παρουσιάζει τις γνώσεις, τις ικανότητες και τις δεξιότητές του όχι μόνο με τον

Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά της μάθησης και της ανάπτυξης στην προσχολική ηλικία;

προφορικό λόγο αλλά, κυρίως, δείχνοντάς τα στην πράξη. Για να κατανοήσουν και να αξιολογήσουν, επομένως, οι εκπαιδευτικοί τη μάθηση και την ανάπτυξη των παιδιών της προσχολικής ηλικίας, θα πρέπει να μπορούν να τη διακρίνουν, «κοιτάζοντας» πέρα από όσα μπορούν να εκφράσουν τα παιδιά με τον προφορικό τους λόγο, παρατηρώντας το παιχνίδι τους, τις πράξεις και τις αντιδράσεις τους. Όλα αυτά τα χαρακτηριστικά καθιστούν την αξιολόγηση στην προσχολική ηλικία μια διαδικασία δύσκολη και απαιτητική και εφιστούν την προσοχή στις αξιολογικές μεθόδους και πρακτικές που χρησιμοποιούνται.

Διαδικασίες μάθησης

Κίνητρο για μάθηση

Περιβάλλον πλούσιο σε ερεθίσματα

Δόμηση γνώσης

Αλληλεπίδραση

Χρησιμοποίηση της γνώσης

Ικανότητα προσαρμογής στο περιβάλλον

Το ενδιαφέρον των παιδιών να γνωρίσουν τον κόσμο είναι το κίνητρο για τη μάθηση. Τα παιδιά μέσα σε ένα ασφαλές και πλούσιο σε ερεθίσματα περιβάλλον εξερευνούν με τις αισθήσεις, δημιουργούν ιδέες και δομούν τη γνώση. Καθώς αναπτύσσονται οδηγούνται σε πιο σύνθετες και περίπλοκες μορφές αλληλεπίδρασης με τους συνομήλικους και τους ενήλικες που επηρεάζουν τις γλωσσικές και νοητικές τους ικανότητες. Παράλληλα χρησιμοποιούν συνεχώς τις γνώσεις που αποκτούν και τις ιδέες τους για διαφορετικούς σκοπούς και με πολλούς τρόπους. Έτσι, αναπτύσσουν την ικανότητα προσαρμογής τους στο περιβάλλον.

Ερωτήματα

Τι είναι σημαντικό να μάθουν τα παιδιά;

Περιεχόμενο ή διαδικασία;

Ατομικότητα κάθε παιδιού (ενδιαφέροντα & ανάγκες)

Κοινωνικές αξίες & προϊόντα πολιτισμού

Προσδοκίες γονέων

Εφόδια, γνώσεις, δεξιότητες, αξίες & στάσεις → ευτυχισμένη & δημιουργική ζωή

Διάφορα ερωτήματα και συζητήσεις ανακύπτουν κατά το σχεδιασμό προγραμμάτων γύρω από το τι είναι σημαντικό να μάθουν τα παιδιά και πότε και για το αν θα πρέπει να δίνεται έμφαση στο περιεχόμενο ή στη διαδικασία μάθησης. Στο σχεδιασμό των προγραμμάτων λαμβάνεται υπόψη η ατομικότητα κάθε παιδιού, τα ενδιαφέροντα και οι ανάγκες του, οι κοινωνικές αξίες και τα προϊόντα του πολιτισμού μας, οι προσδοκίες των γονέων και κυρίως η ανάγκη να αποκτήσουν βαθμιαία τα παιδιά τα απαραίτητα εφόδια, γνώσεις, δεξιότητες, αξίες και στάσεις, ώστε να μπορέσουν να ζήσουν δημιουργικά και ευτυχισμένα στον κόσμο.

Αρχές μάθησης

Ενεργητική, Βιωματική & Συνεργατική μάθηση

Κριτική στην αποσπασματική και στην άνευ νοήματος και ενδιαφέροντος για το παιδί

γνώση

Όχι εξαντλητικές επαναληπτικές εργασίες

Διεθνείς οργανισμοί και φορείς εκπαίδευσης στις σχετικές οδηγίες τους τονίζουν την προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί στην ενεργητική, βιωματική και συνεργατική μάθηση. Παράλληλα, ασκούν αυστηρή κριτική στη μάθηση αποσπασματικών και απομονωμένων γνώσεων, στην άνευ νοήματος και ενδιαφέροντος για το παιδί άσκηση και καλλιέργεια δεξιοτήτων και στις εξαντλητικές επαναληπτικές εργασίες.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού

Δημιουργεί: Ελκυστικό, ασφαλές, φιλικό, πλούσιο σε ερεθίσματα περιβάλλον
Κίνητρα & προϋποθέσεις μάθησης

Οργανώνει: Συνεργασία, ενθάρρυνση, εμπιστοσύνη, αποδοχή, αγάπη...

Υποστηρίζει: Παιχνίδι, διερεύνηση

Επιδιώκει: αβίαστη συμμετοχή κάθε παιδιού με δικό του τρόπο και ρυθμό

Αξιοποιεί: γνώσεις, βιώματα, εμπειρίες

Βοηθά, συνεργάζεται, διαμεσολαβεί, διευκολύνει...

Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Ο εκπαιδευτικός δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες ώστε μέσα σε ένα ελκυστικό, ασφαλές, φιλικό και πλούσιο σε ερεθίσματα περιβάλλον να εξασφαλίζονται κίνητρα και προϋποθέσεις μάθησης για όλα τα παιδιά. Οργανώνει ελκυστικές μαθησιακές εμπειρίες που έχουν νόημα και ενδιαφέρον για τα ίδια τα παιδιά μέσα σε πνεύμα συνεργασίας, ενθάρρυνσης, εμπιστοσύνης, αποδοχής, αγάπης και επιμερισμού της εργασίας και των ρόλων. Υποστηρίζει την προσέγγιση της γνώσης μέσα από το παιχνίδι, τη διερεύνηση, την αξιοποίηση διαφόρων πηγών πληροφόρησης, τη συζήτηση, την ανταλλαγή απόψεων, τη δημιουργία, την παρουσίαση ιδεών. Επιδιώκει την αβίαστη συμμετοχή κάθε παιδιού στις καθημερινές δραστηριότητες του προγράμματος σύμφωνα με το δικό του τρόπο και ρυθμό. Αξιοποιεί τις προϋπάρχουσες γνώσεις, τα βιώματα και τις εμπειρίες των παιδιών ως σημείο εκκίνησης επιδιώκοντας συγχρόνως τη διεύρυνση και τον εμπλουτισμό τους.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καθοριστικός καθώς βοηθά, συνεργάζεται, διαμεσολαβεί και διευκολύνει την όλη μαθησιακή διαδικασία.

Ερώτημα

Πώς αξιολογούμε στο νηπιαγωγείο;

Τι αξιολογούμε και τι χαρακτήρα έχει η αξιολόγηση;

Ποια κριτήρια θεωρούμε σημαντικά ώστε να τα αξιοποιήσουμε κατά την αξιολόγηση;

Γιατί είναι απαραίτητη η περιγραφική αξιολόγηση στο Νηπιαγωγείο ;

Αναγνωρίζει και ανταποκρίνεται στη μοναδικότητα κάθε παιδιού
Συμβάλει στον προσδιορισμό των ιδιαίτερων
δυνατοτήτων/ικανοτήτων/ενδιαφερόντων/αναγκών

- ✓ Συλλογή και ερμηνεία στοιχείων και πληροφοριών για κάθε παιδί
- ✓ Συστηματική παρακολούθηση επιτευγμάτων και εξέλιξης παιδιών
- ✓ Εντοπισμός δυσκολιών και παροχή πρόσθετης βοήθειας
- ✓ Συνεργασία με παιδιά/οικογένεια/συναδέλφους
- ✓ Αξιολόγηση και βελτίωση αποτελεσματικότητας του καθημερινού προγράμματος στο νηπιαγωγείο, τις συνθήκες και τα μέσα εφαρμογής του
- ✓ Παρακολούθηση εξέλιξης και προόδου από τα ίδια τα παιδιά
- ✓ Ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων (παρατηρούν, εντοπίζουν, βλέπουν κριτικά στοιχεία μαθησιακής διαδικασίας και του έργου τους)
- ✓ Υποστηρίζει την οικογένεια του παιδιού (αμφίδρομη ανταλλαγή πληροφοριών: η οικογένεια παρέχει πληροφορίες και ανατροφοδότηση στην εκπαιδευτικό, η εκπαιδευτικός τους παρέχει πληροφορίες για να υποστηρίξουν στο σπίτι τη μάθησή του)

Τι αξιολογούμε σε σχέση με τη μάθηση και την ανάπτυξη του παιδιού;

Εστίαση στην ολόπλευρη ανάπτυξη παιδιών + στάσεις/ικανότητες/δεξιότητες απαραίτητες για να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της προσχολικής εκπαίδευσης και σε όλη τους τη ζωή

- ✓ Απόκτηση γνώσεων
- ✓ Καλλιέργεια νοητικών καταστάσεων
- ✓ Κοινωνικές δεξιότητες
- ✓ Ανάπτυξη αυτονομίας
- ✓ Αυτενέργεια
- ✓ Αυτορρύθμιση
- ✓ Ενσυναίσθηση
- ✓ Αυτοσυγκέντρωση
- ✓ Ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων

Κριτήρια αξιολόγησης

Βασικές ικανότητες – Ικανότητες «κλειδιά» για θετική στάση απέναντι στη ζωή και τη μάθηση

1. Προσωπική Ταυτότητα και Αυτονομία
2. Κοινωνικές Ικανότητες και ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη
3. Επικοινωνία
4. Δημιουργική και κριτική σκέψη

Φάκελος Αξιολόγησης ΔΕΠΠΣ

Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης- καταγραφής, περιστασιακές σημειώσεις του εκπαιδευτικού μαζί με το φάκελο εργασιών του παιδιού- αποτελούν το φάκελο αξιολόγησης για κάθε παιδί. Ο φάκελος θα πρέπει να είναι προσβάσιμος από τους γονείς. Η νηπιαγωγός θα πρέπει να ενημερώνει σε τακτικά χρονικά διαστήματα τους γονείς για τη συνολική πρόοδο του παιδιού, μέσα από την οποία αναδεικνύονται και επισημαίνονται τα ενδιαφέροντα, οι ανάγκες, οι ιδιαιτερότητές του. Σημαντικές αποφάσεις και συμπεράσματα σχετικά με την κατάσταση και την πρόοδο των παιδιών θα πρέπει να βασίζονται και σε άλλες πηγές πληροφόρησης, όπως για παράδειγμα στους γονείς, σε άλλους εκπαιδευτικούς και σε ειδικούς.

Ατομικός Φάκελος

Τι είναι ο ατομικός φάκελος

Ο ατομικός φάκελος αποτελεί μια συστηματική και πολυδιάστατη συλλογή «τεκμηρίων» της μάθησης και της ανάπτυξης του παιδιού, η οποία αφηγείται το «μαθησιακό ταξίδι» του παιδιού στο Νηπιαγωγείο και τεκμηριώνει τις προσπάθειες, την πρόοδο και τις κατακτήσεις του κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου (Epstein, Schweinhart, DeBrain-Parecki & Robin: 2004· Ντολιοπούλου & Γουργιώτου, 2008· Ρεκαλίδου, 2016α· NCCA, 2008). Αποτελεί «ένα εργαλείο συλλογής, καταγραφής και ερμηνείας δεδομένων που αφορούν την ολόπλευρη ανάπτυξη και την πρόοδο του παιδιού. Ταυτόχρονα είναι ένα μέσο παρουσίασης των προσπαθειών, της εξέλιξης και των επιτευγμάτων του τόσο στο ίδιο όσο και στους ενήλικες που εμπλέκονται στη μάθησή του (π.χ. εκπαιδευτικός, γονείς και κηδεμόνες)» (ΙΕΠ, 2014α: 49). Κατά αυτόν τον τρόπο μπορεί να καταστήσει «ορατή» τη μάθηση και την ανάπτυξη του παιδιού, αποτυπώνοντας όχι μόνο «τι» μαθαίνει το παιδί αλλά και «πώς» μαθαίνει. Από τον συγκεκριμένο ορισμό, γίνεται σαφές ότι ο ατομικός φάκελος μπορεί να χρησιμοποιηθεί αφενός ως μέθοδος αξιολόγησης και αφετέρου ως μέσο για τη συλλογή τεκμηρίων της μάθησης και της ανάπτυξης του παιδιού, και να αξιοποιηθεί τόσο από τα παιδιά, όσο και από τους/τις εκπαιδευτικούς και τους γονείς και κηδεμόνες.

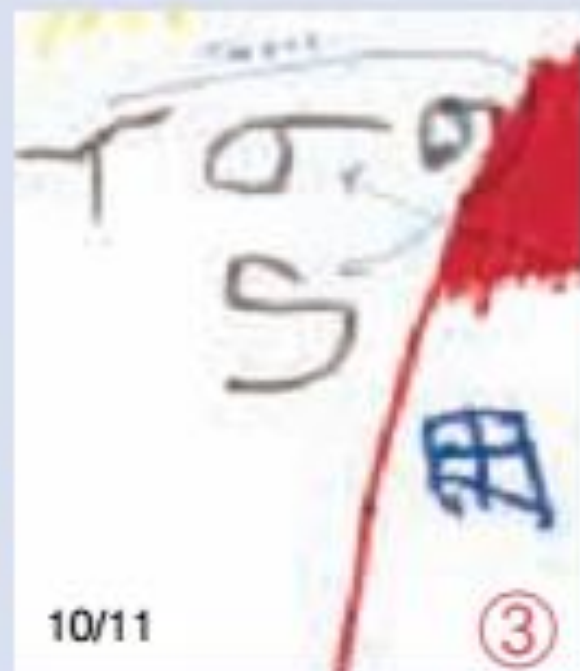
4/10

①

29/10

②

10/11

③

26/11

④

⑤

⑥